

Rädda insekterna, svar på motion (V)

Förslag till samhällsbyggnadsnämndens beslut

1. Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Motionen bifalls och Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen ges i uppdrag att ta fram ett förslag till policy för främjande av pollinatörer som ska ges en sammanhållen ambition för samtliga nämnder och bolag.
2. Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen ges i uppdrag att ta fram en åtgärds katalog för främjande av pollinatörer, från vilken förvaltningar och kommunala bolag kan hämta inspiration och konkreta åtgärder att använda i befintlig miljö, exploateringar och utvecklingsprojekt.

Ärende

Jessica Eek (V) och Jane Carlsson (V) föreslår i en motion daterad 2020-01-20 att:

- Linköpings kommun ska ta fram en sammanhållen strategi eller ett styrdokument för att bevara och utveckla insektslivet i kommunen.

Pollinatörer är utsatta lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Forskarvärlden och organisationer på alla nivåer börjar uppmärksamma detta allt mer. Linköpings kommun har jobbat brett men ostrukturerat med åtgärder för att gynna pollinatörer. Linköpings kommun är en kraftfull aktör med ett stort markinnehav med en betydande utveckling och har därmed goda förutsättningar för att kunna planera och genomföra åtgärder som förbättrar förutsättningarna för pollinatörer. Det pågående arbetet som beskrivs i denna skrivelse genomförs huvudsakligen av samhällsbyggnadsnämnden. Det finns ett stort behov av att ta fram ett kommungemensamt styrdokument och en funktionell exempelkatalog som kan användas av alla nämnder och bolag för att framdriften i frågan ska förbättras.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår därför att motionen bifalls och att förvaltningen ges i uppdrag att i verksamhetsplan för 2021 prioritera att:

- Ta fram ett förslag till policy för främjande av pollinatörer.
- Ta fram en åtgärds katalog för främjande av pollinatörer.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Rädda insekterna, svar på motion (V), 2020-05-27

Motionen

Bakgrund

Situationen för insekter i allmänhet och pollinerande insekter i synnerhet blir alltmer oroväckande och det är ett generellt mönster över stora delar av jordklotet. I dagsläget är en tredjedel av Sveriges bin samt en femtedel av landets fjärilsarter rödlistade. Detta har flera orsaker. Pågående klimatförändring och ökad frekvens av extremväder påverkar växternas blomning och även andra faktorer som insekterna är beroende av. Jordbrukets ökade användning av växtbekämpningsmedel under den senaste 50-årsperioden har inneburit att blommande åkerogräs och andra nektarkällor i jordbrukslandskapet minskat. Odlingsfälten har blivit mer ensartade vilket försämrat förutsättningarna för födosökande insekter. Minskat antal betesdjur har inneburit igenväxande hagmarkslandskapet vilket ytterligare försvårar insekternas möjlighet att spridas och fortleva.

Biologisk mångfald utgör en ekosystemtjänst som har faktiska ekonomiska värden för samhället. Biologisk mångfald ökar ekosystemens motståndskraft vid oförutsedda händelser, exempelvis genom reglering av skadedjur såsom granbarkborre och invasiva främmande arter. Det finns även en rad olika kopplingar mellan hög biologisk mångfald och god folkhälsa.

Pollineringen, som vissa insekter genomför, är en särskild ekosystemtjänst som bland annat står för 90 % av människans behov av C-vitamin och är livsnödvändig för 75 % av de växter och grödor som vi får mat ifrån. I vissa delar av världen har pollinatörerna blivit så fåtaliga att lantbrukare tvingas hyra bin eller till och med pollinera fruktträd för hand. Pollinering är en storskalig företeelse och större markägare såsom Linköpings kommun har goda möjligheter att med relativt små medel bidra till att denna inte minst ekonomiskt värdefulla ekosystemtjänst kan behållas.

Kommunens arbete med pollinering

Under 2017 – 22 deltar kommunen i ett större EU-projekt, ”BTG”, inom strukturfonden LIFE- Natur. Åtgärder för att gynna eklandskapets fauna och flora genomförs i 4 av de kommunägda naturreservaten Tinnerö, Viggeby, Vidingsjö och Ullstämna. I projektet genomförs åtgärder bl.a. för att gynna pollinerande insekter genom omfattande planteringar av blommande småträd och buskar. Drygt 18 000 buskar o småträd planteras.

I stadens parker, grönområden, längs vägar och vid investeringsprojekt anpassas skötsel och investeringar allt mer så att möjligheterna för pollinerande insekter och annan flora och fauna förbättras. För att nämna några exempel så har alla driftområdenas gräsmarker florainventerats under 2018 och 19 och från och med 2020 kommer delar av de blomrikaste ytorna som skötts som klippta gräsmattor ställas om till ängsskötsel. Hela det kommunägda vägnätets vägkanter har florainventerats och vägkantsslåttern har anpassats så att den

gynnar flora och pollinerande insekter. Under 2016 och 17 genomfördes ett pollineringsprojekt med avsatta extramedel från Kommunstyrelsen som resulterade i en inventering av stadens förutsättningar för pollinerande insekter både avseende födosökmöjligheter och boplatser. I utredningen föreslås även ett stort antal åtgärder som gynnar pollinerande insekter. I projektet uppfördes också en pollineringsstation med pedagogiskt syfte i Trädgårdsföreningen intill Naturcentrum. Vid byggnationen 2019 av cykellänken längs med Brokindsleden byggdes ekoxkomposter av i projektet avverkade medelålders ekar och planteringar längs med länken gjordes med ek, lind samt i eklandskapet naturligt förekommande blommande småträd och buskar, vilket ger en vacker vår- och försommarblomning för cyklister och ett mer funktionellt landskap för pollinerande insekter. I naturmarken längs Tinnerbäcken i Ullstämman sköts betydande delar som slåtteräng, brynplanteringar med blommande buskar är genomförda och flera ekoxkomposter och mulmholkar som gynnar ekoxe, läderbagge och andra vedlevande småkryp har anlagts.

I årets LONA-ansökan (stadsbidrag för lokal och kommunal naturvård) har kommunen fått medel beviljade för att genomföra ett projekt där en landskapsanalys ska göras i stadens gröna länkar med syfte att ta fram en arbetsplan som ska gynna ekosystemtjänster, restaurera och nyskapa viktiga naturmiljöer för att gynna växter och djur inte minst pollinerande insekter.

Styrdokument

Det finns ett antal kommunala styrdokument som har bäring på ett rikt insektsliv.

Naturvårdsprogrammet innehåller mål och ambitioner för det kommunala naturvårdsarbetet. I handlingsprogram för naturvården i Linköpings kommun 2018 – 2022 (SBN aug 2018) ges konkreta förslag på prioriterade åtgärder inom nämndens ansvarsområde och i samarbete med andra aktörer. Förslagen aktiveras och genomförs i Samhällsbyggnadsnämndens årliga verksamhetsplan. Många av föreslagna åtgärder gynnar insekter som exempelvis åtgärd ”K38” där minst 10 åtgärder i sandmiljöer och värdväxtplanteringar ska göras samt åtgärd ”Q64” där infrastrukturens biotoper och ruderatmarker ska anpassas till den biologiska mångfalden behov.

Skogspolicy för den kommunalägda skogen från 2006 är under omarbetning. Nya riktlinjer ska förhoppningsvis antas under 2020 av Samhällsbyggnadsnämnden. Dokumenten ger vägledning om hur kommunens skogar ska skötas för att gynna sociala värden och biologisk mångfald. Gammal skog och död ved är nyckelfaktorer för många insekter och exempel på vad som ska gynnas i kommunens skogar.

Stadsmiljökontoret kommer under hösten 2020 ta fram en åtgärdsplan för bekämpning av invasiva främmande arter, lämpligen för användande av samtliga berörda förvaltningar och kommunala bolag. Invasiva främmande arter konkurrerar ut inhemska arter och utgör således ett hot mot den biologiska mångfalden.

Plankontoret jobbar med ”Riktlinjer för ekosystemtjänster” för antagande i Samhällsbyggnadsnämnden. Riktlinjerna syftar till att säkerställa att tillräcklig hänsyn tas i planarbetet så att leveransen av ekosystemtjänster långsiktigt kan garanteras. Fungerande ekosystem i planlagd mark ger förutsättningar för ett rikt insektliv.

Plankontoret jobbar även med ”Riktlinjer för ekologisk kompensation” för antagande i Samhällsbyggnadsnämnden. Målet med riktlinjerna är att i de fall naturvärden och ekosystem skadas vid planläggning och exploatering så ska dessa skador kompenseras på ett systematiskt och förutbestämt sätt. Detta motverkar utarmade ekosystem i planlagda områden och säkerställer miljöer för bland annat insekter.

Ekonomiska konsekvenser

Åtgärder för att främja pollinatörer kan göras med enkla medel till små kostnader och i vissa fall uppkommer rena besparingar när mer anpassade extensiva skötselmetoder tillämpas på grönytor.

Kommunala mål

Linköping tar taten i miljö- och klimatarbetet som bygger på samsyn och långsiktighet. Därför är det självklart att Linköpings kommun står bakom Agenda 2030 och de globala målen för att uppnå social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Linköping har fantastisk natur med högt egenvärde som alla får ta del av.

Jämställdhet

Ett rikt insektliv med god leverans av ekosystemtjänster som pollinering är viktig för alla människor oavsett kön.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning av ekosystemtjänster och tillståndet i den kommunägda arealen är en del av Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen hållbarhets- och naturvårdsarbete.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Paul Håkansson

Leif Lindberg

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Motionärerna